

**Προσέγγιση του ν. 4412/2016 υπό το πρίσμα των
σημαντικότερων αλλαγών που εισήγαγε
προσαρμόζοντας την κοινοτική οδηγία
2014/24/ΕΕ.**

**Άννα Παπαπαναγιώτου
Χαρίκλεια Ζάχου**

Γιατί μια νέα νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις;

- Ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων συνιστά μείζονα οικονομική δραστηριότητα των κρατών-μελών της Ε.Ε.
- Η οικονομική αξία των διαγωνισμών δημοσίων συμβάσεων, εξαιρουμένων των τομέων της άμυνας και κοινής ωφελείας, που προκηρύχθηκαν και δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης το έτος 2015, ανήλθε σε 349,18 δις ευρώ, η δε δαπάνη εκτέλεσής τους αντιπροσωπεύει το 13,1 % του συνολικού ευρωπαϊκού Ακαθάριστου Προϊόντος.
- Επίτευξη της υλοποίησης των στόχων της στρατηγικής “Ευρώπη 2020” για μια ανάπτυξη:
 - i) έξυπνη
 - ii) βιώσιμη
 - iii) χωρίς αποκλεισμούς

Τρεις νέες οδηγίες από τον Απρίλιο του έτους 2014:

- 2014/23/ΕΕ
- 2014/24/ΕΕ
- 2014/25/ΕΕ

Δύο νόμοι για την ενσωμάτωσή τους (8.8.2016):

- 4412/2016 (Α' 147) που αφορά στις Οδηγίες 24 και 25
- 4413/2016 (Α' 148), που αφορά στην Οδηγία 23.

Β. Παρουσίαση των σημαντικότερων τροποποιήσεων- νέων ρυθμίσεων.

Εισαγωγή ενός μοναδικού κριτηρίου κατακύρωσης (άρθρα 86 ν. 4412/2016 και 67 της Οδ. 2014/24/ΕΕ).

- Μοναδικό κριτήριο ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων:
«η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά».
- Η έννοια όμως περιλαμβάνει αμφότερες τις αναθέσεις που βασίζονται σε κριτήρια ποιοτικά-μη οικονομικά και αυτές που βασίζονται μόνο στην τιμή.
- Ως βάση προσδιορισμού του ανωτέρω κριτηρίου ανάθεσης προβλέπονται:
 - η τιμή
 - το κόστος
 - η βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής

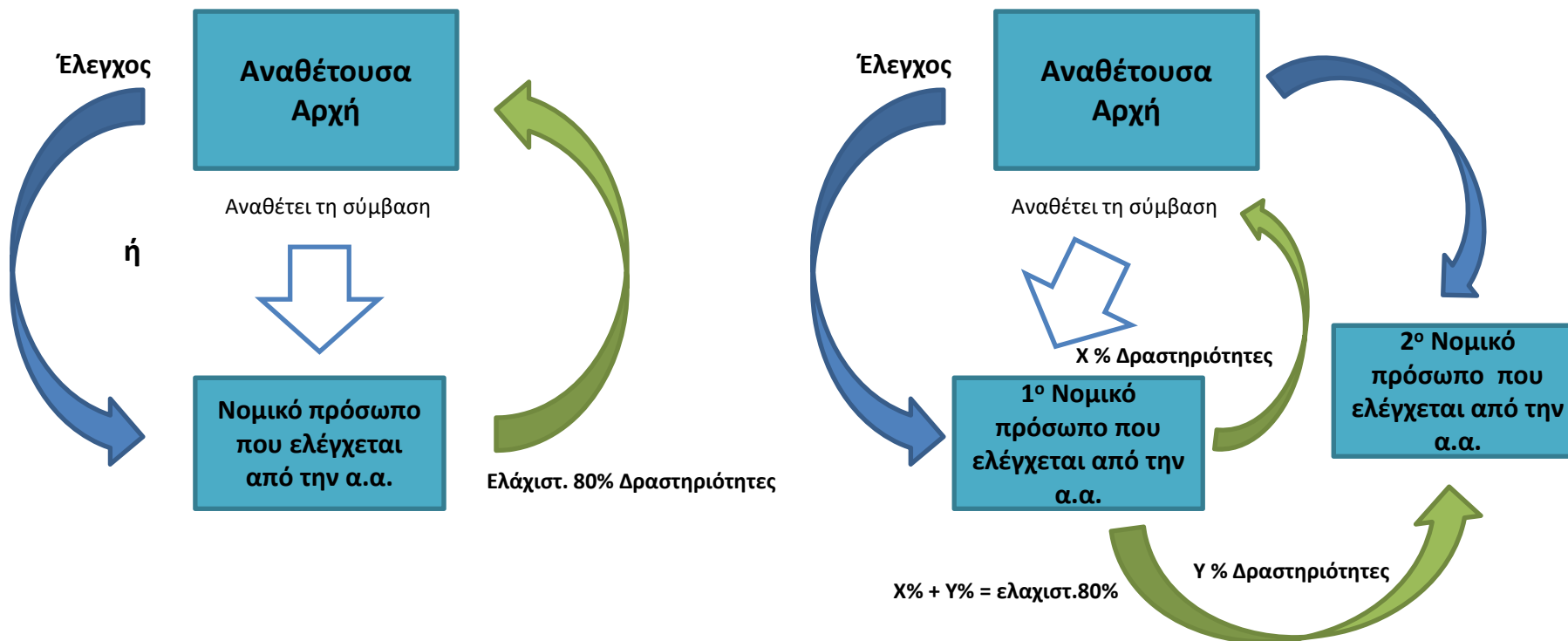
Εισαγωγή νέων κριτηρίων αποκλεισμού. Δυνατότητα άμυνας του συμμετέχοντα οικονομικού φορέα. Συνέπειες αποκλεισμού (άρθρα 73, 74 ν. 4412/2016 και 57 της Οδ. 2014/24/ΕΕ).

- Υποχρεωτικοί και δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού ενός οικονομικού φορέα.
- Οι υποχρεωτικοί λόγοι αποβλέπουν στην αποφυγή ανάθεσης συμβάσεων σε οικονομικούς φορείς που έχουν καταδικαστεί με τελεσίδικη –και όχι πια αμετάκλητη- δικαστική απόφαση.
- Παρέκκλιση από τον ανωτέρω αποκλεισμό σε εξαιρετικές περιπτώσεις επιτακτικών λόγων δημοσίου συμφέροντος και ειδικά στην περίπτωση φορολογικών και κοινωνικοασφαλιστικών υποχρεώσεων για λόγους που επιβάλλονται από την αρχή της αναλογικότητας
- Δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού για σοβαρά επαγγελματικά παραπτώματα, οικονομική κατάσταση, φερεγγυότητα (πτώχευση, εξυγίανση κλπ) και για επιχειρηματική συμπεριφορά του οικονομικού φορέα.
- Δικαίωμα άμυνας (επανορθωτικά μέτρα αυτοκάθαρσης/self-cleaning)

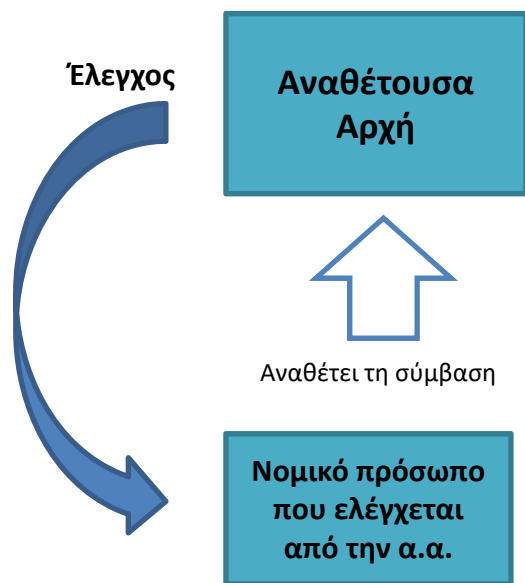
Ενσωμάτωση της νομολογίας του ΔΕΕ ως προς τις «in-house» συμβάσεις (άρθρα 12 ν 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Για πρώτη φορά κανόνες που αφορούν στις συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ φορέων του δημοσίου τομέα. Εξαίρεση από τους κανόνες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων των εσωτερικών αναθέσεων (“in-house contracts”).
- Δύο κατηγορίες εξαιρέσεων:
 - A) Η θεσμοθετημένη/κάθετη συνεργασία (άρθρο 12, παρ. 1-3 ν. 4412/2016) και
 - B) Η μη θεσμοθετημένη/οριζόντια συνεργασία (12 παρ. 4 ν. 4412/2016).
- Για τη θεσμοθετημένη συνεργασία τίθενται τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις που αφορούν στον έλεγχο, τη δραστηριότητα και το ιδιοκτησιακό καθεστώς.
- Η μη θεσμοθετημένη οριζόντια συνεργασία συντρέχει μεταξύ περισσότερων αναθετουσών αρχών.

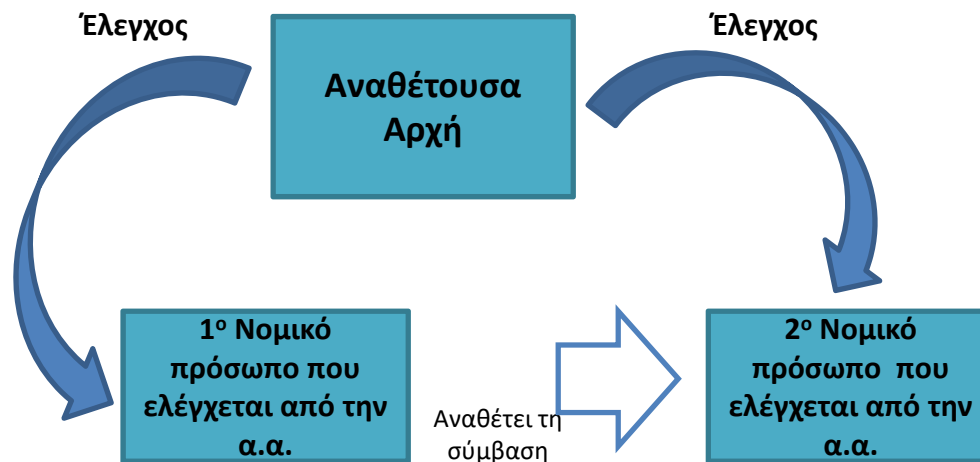

Αντίστροφη-κάθετη θεσμοθετημένη συνεργασία

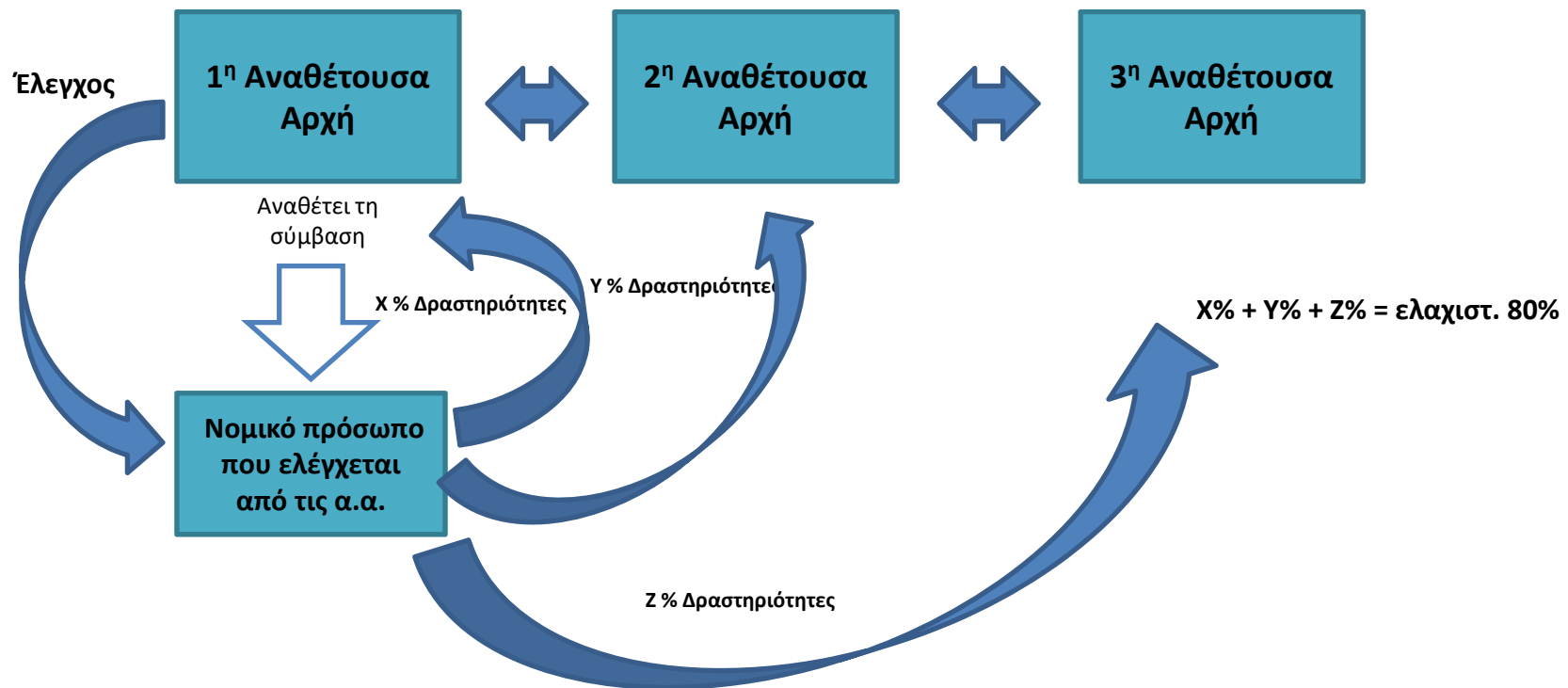

Οριζόντια θεσμοθετημένη συνεργασία

Οριζόντια θεσμοθετημένη συνεργασία

Υιοθέτηση νέων μέτρων που προάγουν την καλύτερη πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην αγορά.

- Σειρά νέων μέτρων:
 - α) υποδιαίρεση των συμβάσεων σε τμήματα,
 - β) περιορισμός των απαιτήσεων οικονομικής επιφάνειας για την υποβολή προσφοράς,
 - γ) δυνατότητα για απευθείας καταβολή στον υπεργολάβο της αμοιβής του,
 - δ) υπολογισμός της εγγύησης συμμετοχής με βάση την εκτιμώμενη αξία του προσφερόμενου τμήματος και μόνον.

**Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης και Επιγραμμικό
Αποθετήριο Πιστοποιητικών (e - Certis) (άρθρα 79 και 81 ν.
4412/2016 και 59,61 Οδ. 2014/24/ΕΕ)**

- Μόνον ο ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει ενημερωμένα δικαιολογητικά προ της κατάρτισης της σύμβασης.
- Περιορισμός των δικαιολογητικών συμμετοχής των διαγωνιζομένων οικονομικών φορέων στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης.
- Πληροφοριακό σύστημα e – Certis της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
(ΕΠΙΓΡΑΜΜΙΚΟ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΩΝ)

Υποχρέωση αιτιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών (άρθρα 88 ν. 4412/2016 και 69 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Υποκειμενικός έλεγχος της αναθέτουσας αρχής για τον εντοπισμό των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών.
- Υποχρέωση αντικειμενικής αιτιολόγησης εκ μέρους των διαγωνιζόμενων οικονομικών φορέων, με γνώμονα τις αιτιολογικές βάσεις που αφορούν κυρίως σε τεχνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά, τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την κοινωνική και εργατική νομοθεσία και τη μη λήψη επιχορήγησης κατά παράβαση της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε.
- Η αναθέτουσα αρχή δύναται να απορρίψει την προσφορά σε περίπτωση μη παροχής ικανοποιητικών εξηγήσεων.
- Αντιθέτως, υποχρεούται σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης του ενωσιακού και εθνικού κοινωνικού, εργατικού ή περιβαλλοντικού δικαίου, ή διατάξεων του διεθνούς εργατικού δικαίου.
- Απόρριψη της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς σε περίπτωση κρατικής ενίσχυσης μη σύμφωνης με την εσωτερική αγορά.

Τροποποίηση των συμβάσεων χωρίς νέα διαγωνιστική διαδικασία (υιοθέτηση της νομολογίας ΔΕΕ «Pressetext») (άρθρα 132 ν. 4412/2016 και 72 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Για πρώτη φορά εισάγονται σε επίπεδο ευρωπαϊκής νομοθεσίας ρυθμίσεις που αφορούν στην εκτέλεση της σύμβασης.
- Υιοθέτηση της νομολογιακή διάκρισης των τροποποιήσεων σε ουσιώδεις και μη ουσιώδεις.

Δυνατότητα υιοθέτησης ειδικών προϋποθέσεων σχετικών με την εκτέλεση της σύμβασης (άρθρα 130 ν. 4412/2016 και 70 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Υποχρέωση των αναθετουσών αρχών να περιλαμβάνουν ως ειδικό όρο εκτέλεσης, την τήρηση από τον ανάδοχο των περιβαλλοντικών, κοινωνικοασφαλιστικών και εργατικών υποχρεώσεων.
- Ευχέρεια να επιβάλλουν και άλλους ειδικούς οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς όρους ή παραμέτρους που αφορούν την καινοτομία και την απασχόληση.

Δικαίωμα-Υποχρέωση μονομερούς λύσης της σύμβασης (άρθρα 133 ν. 4412/2016 και 73 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Δύο κατηγορίες μονομερούς λύσης της σύμβασης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής: η δυνητική και η υποχρεωτική.

**Κατάργηση της προγενέστερης διάκρισης των υπηρεσιών
(Κατηγορίες Α και Β του Παραρτήματος ΙΙ του π.δ. 60/2007).
Εισαγωγή ενός απλουστευμένου καθεστώτος (light regime)
(άρθρα 107-110 ν. 4412/2016, 74-77 Οδ. 2014/24/ΕΕ)**

- Ειδικό απλουστευμένο καθεστώς ανάθεσης κοινωνικών και άλλων ειδικών υπηρεσιών (υγειονομικές, πολιτιστικές κ.λπ., όπως αυτές αναλυτικά παρατίθενται στο Παράρτημα ΧΙV του Προσαρτήματος Α'), με εκτιμώμενη αξία χωρίς Φ.Π.Α. ανώτερη των 750.000 ευρώ (άρθρο 5 περ. δ' ν. 4412/2016).
- Δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να παραχωρούν κατ' αποκλειστικότητα το δικαίωμα συμμετοχής σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (ΚοινΣΕΠ). Η μέγιστη διάρκεια της σύμβασης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία έτη.

Συγκρούσεις συμφερόντων (άρθρα 24 ν. 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Υποχρέωση τήρησης κανόνων για την αποτελεσματική πρόληψη, τον εντοπισμό και την άμεση θεραπεία περιστατικών σύγκρουσης συμφερόντων, που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή των διαδικασιών ανάθεσης.
- Ορισμός της έννοιας υπό τη διττή έκφανση των εμπλεκομένων προσώπων και των συμφερόντων.
- Αποκλεισμός του προσφέροντος ως έσχατη λύση.

Αρχή της αναλογικότητας (άρθρα 18 ν. 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Για πρώτη φορά συγκαταλέγεται ανάμεσα στις αρχές που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Κανόνες που εφαρμόζονται στις επικοινωνίες (άρθρα 22 και 38 ν. 4412/2016, 22 παρ. 1-5 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Υιοθέτηση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ανάθεσης.
- Υποχρεωτική η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ για διαγωνισμούς αξίας άνω των € 60.000 προ ΦΠΑ,
- Υποχρέωση δημοσιοποίησης στοιχείων των συμβάσεων αξίας άνω των € 1.000 στο ΚΗΜΔΗΣ

Σύντμηση προθεσμιών δημοσιότητας (άρθρα 27-31 ν. 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

Ανοιχτή διαδικασία- ελάχιστη προθεσμία παραλαβής των προσφορών (σε ημέρες):

	Κατά κανόνα	Αν έχει δημοσιευθεί Προκαταρκτική Προκήρυξη	Σε δεόντως τεκμηριωμένη επείγουσα κατάσταση	Υποβολή προσφορών με ηλεκτρονικά μέσα	Σε περίπτωση αλλαγών
Από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	35	15	15	30	Τουλάχιστον το ήμισυ της αρχικής προθεσμίας και όχι λιγότερο από 7 ημέρες

Κλειστή διαδικασία, Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση-ελάχιστη προθεσμία (σε ημέρες):

Από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Παραλαβή των αιτήσεων συμμετοχής	Κατά κανόνα 30	Προκαταρκτική Προκήρυξη 30	Επείγουσα κατάσταση 15	Ηλεκτρονικά μέσα 30	Σε περίπτωση αλλαγών Τουλάχιστον το ήμισυ της αρχικής προθεσμίας και όχι λιγότερο από 7 ημέρες
	Παραλαβή των προσφορών	30	10	10	25	

Δυναμικά συστήματα αγορών-ελάχιστη προθεσμία (σε ημέρες):

Από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Παραλαβή προσφορών	30
--	--------------------	----

Ανταγωνιστικός διάλογος, Σύμπραξη καινοτομίας - ελάχιστη προθεσμία (σε ημέρες):

Από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Παραλαβή προσφορών	30	<i>Σε περίπτωση αλλαγών</i> Τουλάχιστον το ήμισυ της αρχικής προθεσμίας και όχι λιγότερο από 10 ημέρες
--	--------------------	----	---

Δυνατότητα προκήρυξης διαγωνισμού από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές μέσω δημοσίευσης προκαταρκτικής προκήρυξης (άρθρα 26 παρ. 5, 62 παρ. 2 ν. 4412/2016 και 26 παρ. 5 και 48 παρ. 2 Οδ. 2014/24/ΕΕ

- Ανάθεση συμβάσεων από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές με κλειστές διαδικασίες και ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση.
- Προβλέπεται ένα απλουστευμένο καθεστώς που επιτρέπει την, υπό ορισμένες προϋποθέσεις και εντός 12μήνου, χρησιμοποίηση της προκαταρκτικής προκήρυξης ως μέσου προκήρυξης διαγωνισμού.

Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση (άρθρα 29 ν. 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Νέα μορφή διαδικασίας ανάθεσης όταν:
 - απαιτείται προσαρμογή των άμεσα διαθέσιμων λύσεων,
 - περιλαμβάνεται σχεδιασμός ή καινοτόμες λύσεις,
 - απαιτούνται διαπραγματεύσεις ή
 - δεν είναι δυνατός ο καθορισμός των τεχνικών προδιαγραφών.

Σύμπραξη καινοτομίας (άρθρα 31 ν. 4412/2016 και Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Κατόπιν προκήρυξης
- Κριτήριο η βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής
- Σχεδιασμός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου

Κεντρικές δραστηριότητες αγορών και κεντρικές αρχές αγορών (άρθρα 40, 41 ν. 4412/2016 και 37 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Για την εξοικονόμηση πόρων και μείωση του διοικητικού κόστους διενέργειας χωριστών διαγωνιστικών διαδικασιών, εισάγεται η δυνατότητα προσφυγής των αναθετουσών αρχών σε κεντρικές αρχές αγορών.
- Εθνικές κεντρικές αρχές αγορών :
 - α) Γενική Γραμματεία Υποδομών
 - β) Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών της ΓΓ Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή
 - γ) Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας.

Κοινές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές από διαφορετικά κράτη-μέλη (άρθρα 43 ν. 4412/2016 και 39 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Νέοι κανόνες που διέπουν τις διασυνοριακές από κοινού διαδικασίες σύναψης σύμβασης
- Υλοποίηση με τρεις τρόπους της από κοινού ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, σύναψης συμφωνίας-πλαίσιο ή λειτουργίας ενός δυναμικού συστήματος αγορών.

Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις της αγοράς (άρθρα 46, 47 ν. 4412/2016 και 40 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

- Για τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας των διαδικασιών ανάθεσης
- Με όρους αποφυγής στρέβλωσης του ανταγωνισμού και παραβίασης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας.

Τα σήματα ως προσδιοριστικά στοιχεία των τεχνικών προδιαγραφών, των κριτηρίων ανάθεσης ή των όρων εκτέλεσης των συμβάσεων (άρθρα 55 ν. 4412/2016 και 43 Οδ. 2014/24/ΕΕ)

Γ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

